

Srac-Shúil i bhFad Soir

Ar nós mílte beaga faithne ar bhrat roicneach cruiteach nó mar a bheadh screamhógaí dóite ar dhroim míl móir agus lagáin bheaga fhoscúla, nár thaobhaigh an aicíd ghránna fós iad, spréite fada fairsing thall is abhus, a bhreathnaigh an tír fúinn ó d'fhág muid Muir na Seapáine agus cósta thoir Chóiré in ár ndiaidh. B'fhéidir gurbh í an aistiúlacht a bhí ar an gcuid is mó againn nach raibh an t-achar seo ó bhaile ariamh cheana nó a mba é an chéad uair againn é ar an taobh seo den domhan ba mhó ba chiontsiocair leis na hiontaisí a bhí faoi smacht na samhlaíochta le tamall a bheith gaibhte chomh-mór in aimhréidh faoi seo ag tabhairt aghaidh ar an domhan thoir ach gur anoir a bhí muid ag teacht chomh fada leis an áit sin anois! Is glas iad na cnoic ach

Níor ghlas aon cheo dhá raibh le tabhairt faoi deara amach thré fhuinneog na haerloinge ón nóiméad ar fhág muid Aerfort Zurich agus bhailigh muid ó thuaidh gur bhuaile muid tír agus talamh trí huairé fíchead ina dhiaidh sin i bpríomh-chathair na Seapáine ná mórán an uair sin fhéin. Ach ní hé sin an fáth nach raibh a dhíol fhéin iontais agus mórtais ag roinnt lena leithéide d'aistir aeir; nár mhór an áilleacht agus an bualadh croí ag scuabadh thar an Mol Thuaidh agus é chomh glan soiléir leis an gcriostal deich míle go leith meadar fút agus cén bhrí ach cósta Cheanada agus sléibhte Alaska sula ligfí an chéad scíth in Anchorage sula ngabhfaí ar an gcéad ruaig eile siar go Tokyo. Sea, siar, ní raibh ann ach tús mearbhala agus an mheascáin mearaí.

Níl i gceist agam a thabhairt ach spléachadh beag gairid anseo den chultúr aduain coimhthíoch a bhfaca mé cuid dhe sa tréimhse gairid a chaith mé i Seoul agus i measc beagán de mhuintir Chóiré Theas le linn na gCluichí Oilimpeacha sa bhFómhar seo caite. Tá an oiread le rá, gacha le caoi len' inseacht go líonfadh sé leabhra le aithne bheag cheart a chur ar aon chuid den chine uasal mhánla seo. Tá an oiread sin éagsúlacht comparáide leis an saol a bhfuil muid anseo éirithe aníos leis nach mbeadh 'fhios ad' cá mb'fhearr dhuit tosaí. Níor dhochar a lua i dtosach báire gur fíor-bheagán cosúlachta atá ag mórán dhá gcuid bealaí le córais an iarthair.

B'ar shála mo chéad chuairte ariamh ar Ghaedhaltachd na hAlban i dtús an Fhómhair a casadh an deis iontach

eile seo i mo bhealach. Ruaig nach bhféadfaí dearmad a dhéanamh uirthi inti fhéin a bhí sa gcuairt thaitneamhach ar Ghaeil na hAlban. Seans go raibh an dá thuras acu buille ró-ghar dhá chéile agus gur dhá bharr sin is mó a bhí mé ar thóir comparáidí Ceilteacha na laethantaí beaga tosaigh dhom sa tír nua Oilimpeach. Ba ghearr é, mar déanta na fírinne ba rí-bheag a raibh de chosúlachtaí ann. Ar éigin a thabharfadh roinnt áithrid a bhfuil fíor-acmhainn riaradh agus eagrúcháin iontu mórán aird ar chuid den scéal seo mar níl sárú na gCóiriach mar lucht eagraithe feicthe fós agamsa ar aon nós. An mianach Seapánach atá iontu, creidim, an t-údar is mó leis seo. Bhí an chéad léargas dhó le tabhairt faoi deara ag na haerfoirt i dTokyo agus i Seoul; cé go raibh rabhadh tugtha ag údarais na tíre go mbeadh an tslandáil ba ghéire agus ba mhó ariamh i bhfeidhm acu i gcaitheamh thréimhse na gcluichí, ní raibh forú ná fuile-faile d'aon tsghas le n-aithneachtáil ag aon am bhí dáréag ar dualgas san áit a mbeadh beirt ar garda sa mbaile, tríur nó ceathrar ag stiúradh na bpaisinéirí ar na mílte bus a bhí curtha ar fáil go speisialta i gcaitheamh na hócáide, duine ar a laghad ag deasc ar aon phíos de chuile urlár sna hóstáin fré chéile agus an pobal i gcoitinne sa sfór-airdeall féachaint le cóir agus comaoín a chur ar a gcuid cuairteoirí ar feadh an achair.

Ag aerfort Kimpo i Seoul, mar shampla, ní raibh aon bhrú-brú ná deacrachtaí ar bith nach raibh réitithe gan mórán ar bith moille. Bhí siad feistithe go maith ansiúd freisin le haghaidh aon deacrachtaí teangan. Ní raibh cailleadh ar bith orthu i bhfurmhór na n-ionad ina raibh na cluichí agus imeachtaí Oilimpeach ar bun ach an oiread tugadh chúig mhíle de mhuintir Chóiré a bhí ar imirce in áiteachaí éagsúla ar fud an domhain abhaile le cúnamh a thabhairt ag déileáil le fadhbanna cumarsáide. Ba ghearr le dul an méid sin, mar sin fhéin, mar a fuair cuid againn, ar aon nós, amach go luath nuair a dhealaigh muid ó na príomh-áiteacha agus a d'fhéach muid lena srón a chur romhainn. Fíor-bheagán eolais ar Bhéarla nó ar theangacha Eorpacha atá ag a mbunáite. Agus ní milleán orthu-san, ach oiread le haon dream eile, a cheapadh gurbh iad fhéin atá i gceartlár an domhain. Sin é an fáth a raibh sé ag dul ó mheabhair glan orthu, is cosúil, nach raibh mogal dhá dteanga-san ag daoine eile ... chreid cuid acu, fiú, gur le teann leisce nach

mbeadh an oiread Koreana ag duine is a dhéanfadh tamall cómhraí dhó, ba chuma cé mhéid teanga eile a bhí tú in ann a labhairt!

Ina dhiaidh sin is uile, ní raibh cuimhne acu loiceadh ar na súailcí iontacha cairdeasa agus soilíosa atá ag baint leo. An chéad thráthnóna agus fóidín mearaí orm th'réis a theacht amach as príomh-stáid na gcluichí bhuaile mé bleid ar bheirt óigfhear foighint a mbeidhís in ann mé a threorú go dtí an áit cheart a bhfaighfinn an "tube" abhaile. Bhí paisteáil mhaithe-go-leor Béarla acu a mh'anam agus seacht gcroí a bhí acu deis a fháil le í a úsáid. Micléinn a bhí iontu a bhí ag déanamh staidéir speisialta ar leagan eicínt den Bhíobla. Siad an chéad chuid iad a casadh orm a bhí leáite, bailithe, ar chúrsaí creidimh - bhí "soiscéalaithe" chomh-fairsing le fataí beaga ann chuile lá ina dhiaidh sin - agus bheidís fhéin ag dul thar lear ar na misiúin chomh luath is bheadh a gcuid dindiúirí bainte amach acu, adúradar. Ba ghearr isteach i mo chloigeann a bhí cuid de na teoiricí áirithe a bhí acu ag dul ach, nár laga Dia iad, ní hé amháin go ndeachaigh siad ar an traein le mé a chur ar an mbealach ceart abhaile ach nuair a bhí muid beagnach ag ceann scríbe a mhínigh siad dhom nach mba treampán ar bith orthu os cionn leathuaire le cois a bheith caite ar ag dul timpeall an dá chaorán déag ó tharla go mba é an bealach eile ar fad ba chóra dhóibh fhéin a thóigeáil i dtosach!

Ní raibh ollmhargadh ná siopa ceoil nár shiúil mé istigh i lár an bhaile mhóir lá eile ag cuartú cúpla téip ghlan a theastaigh uaim le roinnt taifeadadh a dhéanamh. Ach ba é an cás céanna é i chuile shiopa acu; ní raibh téip ná cáisíeas cheoil dár foilsíodh taobh thoir de Hong Kong ná ó Mheiriceá aniar ná mangaraethe go leor eile nach raibh tarraingthe anuas i chuile cheann amháin acu go dtí faoi dheireadh gur thug Dia dhom na cáisíeas fhollamha a bhí uaim a thabhairt faoi deara ar sheilf íochtair siopa acu!

B'fhánach ort, mar a bhí mé ag rá ar ball, a bheith ag cuartú treoracha i mórán áit ar bith ar fud Seoul seachas i gceartlár na bpríomh-ionad Oilimpeach, ná fiú iontu sin fhéin scaití. Céard deir tú leis an bhfear tacsáí áirithe seo a thug chomh fada leis an áit a raibh an charaíocht ar bun ann mé lá a raibh mé ag iarraidh ag dul ag breathnú ar chúpla troid dornála agus mé ag coimhlint go maith le am. Cén dochar ach é mínithe go maith ag fear teangan roimh ré dhó cá raibh mo chrúóg do mo thabhairt. Ba mheasa ná sin é nuair a bhailigh sé amach díreach le hais áit na dornálaíochta!

Aird na muice fhéin ní thabharfadh sé orm 's mé ag iarraidh air mé a scaoileadh amach ach é ag raiseáil chuile shórt ráiméise agus comharthaíochta a mba é an t-adhmad ab'fhearr a bhí le baint as gurbh aige fhéin agus ag chuile tacsáí eile a casadh air faoi bhealach, ab'fhearr 'fhios agus gur mise nár thuig! B'éard a chuir in aer ar fad mé go raibh ceann de na troideanna, a d'fheil dhom a fheiceáil, thart faoin am ar éirigh leis an gcéad tacsáí eile a casadh an bealach, agus a thuig an focal "boxing" ar a laghad ar bith, mé a bheith iompraithe ar ais na cúpla míle bealaigh aríst le taobh an chró dornála. Ach ní raibh neart air - is iomaí tuairisceoir eile a bhí sa mbád céanna liom - ná dheamhan neart ar bhealach a bhí ag diabhal bocht an chéad tacsáí air ach an oiread mar caintigh ar a bheith ag imeacht ina chuaifeach ... bheadh fuilleach ama le spáráil ar an gcéad dul síos mar gheall ar an gcaoi ar ghearr sé é marach nár thuig muid fhéin a chéile. Is amhlaidh do bhunáite mór na dtacsaithe. Cén bhrí is gan leithead cairr ach ar éigin sna spásanna nó sna lánnaí atá leagtha amach don trácht ar bhóithrí agus ar shraideanna na cathrach. Ní bheadh 'fhios agat beo cén chaoi mbíonn rith an ráis leis na carranna leath na gcuarta. D'airigh mé nach mbíonn agus bheadh sé chomh-dóigh dhóibh, cé nach bhfaca mé ach corr thimpist fhánach le linn mo chuairte. Ag caint ar dheifir, in aon áit ina mbíonn scuaine tacsaithe díomhaoin siad an chuid is saorgálaí acu an chuid is contúirtí le haidhreáil mar siad is tréine ar fad a thiomáineann.

Ach thairis sin ar fad, creidim gur díol iontais níos mó fós muid dhóib-san. Shílfeá gur seacht gcloigeann a bhí ar fhear geal ag siúl na sráide an chaoi a dtollfaidís thú, go mór mhór dá mbeadh do lámh i do phócaí agat! Is cosúil nach measann siad fearúlacht ná teacht-i-láthair ceart ar bith a bheith sa té a fhágann goic de chineál ar bith air, a ligfeadh a leathtaobh le balla ná a mbeadh a lámha saíte ina phócaí aige/aici. Geáitsí leisciúlachta agus cur-i-gcéill iad oibreachaí den tsórt sin chomh fada is a bhaineann sé le muintir na háite sin taobh thoir. Ní leis an leisce ná a cuid giollaí atá a dtír curtha beagnach i mbarr a maitheasa acu in achar gearr. Déarfainn, dhá bharr sin, nach dtóigfeadh sé i bhfad chor ar bith ar an té a mbeadh an triollús agus an dáiríreacht ann ceart maith a bhaint dhóibh agus luí a bheith go héasca aige leis an taobh sin den domhan. Muid fhéin, fhéin, a chaith an dá lá fhliucha ann (ní bhfuair muid ach an t-aon lá amháin báistí ar feadh na trí seachtainí go leith) níorbh iad na nósanna coimhthíocha úd an chuid ba mheasa den téilíreacht; b'fhurasta na "chop-sticks" a bharráíocht

ar báillín; ó bhí an éig curtha dhíot uair amháin agat ní mórán trioblóide a bhí le beatha bhlasta spósrúil na tíre (go fiú na franncaigh beaga mara agus iad triomaithe róstithe nár bhreá iad os cionn deoch!); ní mé, ach an oiread, an bhfuil caoi ar bith is compóirtí le do bhéilí a ithe nuair a théann tú ina chleachtadh ná a bheith caite fút ar an urlár; sínte ar a gcuid urláir teolaí an codladh is fearr le fáil siúráilte (sórt leaba thart-thart ba choitianta acu-siúd freisin, de réir cosúlachta mar is tochtanna tanaí éadroma caite ar an urlár cláir, a mbíonn seoides teas lárnach faoi, an chaoi is fearr le go leor leor acu le codladh fós fhéin); ní thógfeadh sé achar ar bith duine a thraenáil ar fud an tí agus aon bhróga láidre ná buataisí a fhágáil go pointeáilte taobh amuigh ag an "doras dúinte"! Agus maidir le ceol agus spraoi, níl 'fhios a'm an bhfuil a sárú siúd le fáil.

Sea! cuimhní iontacha ar ócáid fíor-speisialta a mhairfeas ag cuid againn ar chuairt mhór an Fhómhair seo caite. Ba dheis í nach dtagann ró-mhinic i mbealach mórán. Ach ba bhreá an rud ruaig amháin eile a thabhairt ar ais ann ach gan cúram na ngrást a bheith ar dhuine agus b'fhéidir rúinne beag den Khoriana a bheith anonn leis, an oiread is a haidhreálfadh carr nó tacsáí a dhéanfadh colas an bhealaigh!

Tá faitíos orm gur fanacht fada a bhéas ann. Ach, slán an scéalaí, má thugann Dia dhúinn cá bhfios nach iad cairde a gcuid deartháracha agus a gcuid deirfiúracha i gCoiré Thuaidh, muintir na Sóivéide, an chéad dream eile a thabharfadh údar cainte eicint aríst do chuid againn. Slán freisin mar a inseofar é.

Matty Joe Sheamais

Tuilleadh Biseach ar Chois Fharraige. Oscailt oifigiúil Comhar Creidmheasa Cholm Cille ar an gCnoc i 1988. Nár laga Mac Dé sibh, is fada a leithéid ag teastáil sa gceantar. Ar scáth a chéile a mhaireann na daoine.

Filí óga an cheantair, a bhua duaiseanna, sa gcomórtas filíochta, a eagraíonn an coiste cultúrtha gach bliain. Bhí ócáid álainn acu i gColáiste Lurgan nuair a bronnadh na duaiseanna, is a léigh siad a gcuid filíochta don phobal. Tá cuid de na sean riadairí (Báird Chois Fharraige) sa bpictiúr freisin.

SMAOINTE

le Seamus Ó hEidhin
Coláiste Chroí Mhuire

Smaointe ag taisteal
anseo is ansiúd
Cuid ag fanacht go huaigheach
ag súil le hathfhás

Faoi chlocha is sceacha
iad brúite go teann
ag fanacht leis an aigne
chun iad a dhíriú amach

Smaointe ag borradh
ó ghlúin go glúin
Iad ag neartú, ag forbairt
ach ag fanacht go ciúin

ANGHEIMHREADH

le Orla Ní Thuathail
Gairmscoil Cholmcille

Geimhreadh ag teacht,
Crainn gan fás,
Duilleoga ag titim,
Bláthanna ag fáil bháis.

Éadaigh éadroma dul suas,
Hataí ag teacht anuas,
Páistí ar scoil,
Mall a luas.

'Fharraige fuar,
Báid istigh,
Gan grian amuigh,
Gan éinne ag rith.